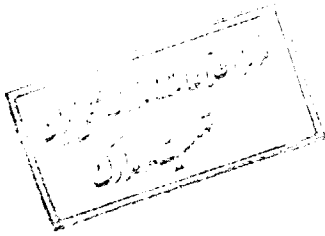

بِسْمِ اللّٰهِ

الرّٰحْمٰنِ

الرّٰحِیْمِ

دانشگاه تربیت مدرس
دانشکده علوم انسانی

پایان نامه تحصیلی کارشناسی ارشد

با عنوان :

تصمیم گیری در بحران
مطالعه تطبیقی بر شیوه تصمیم گیری
فرماندهان سپاه در جنگ تحمیلی

استاد راهنما :

دکتر اصغر مشبکی

اساتید مشاور :

دکتر علی رضائیان

سرلشکر محسن رضایی

ولی الله حسنی خورشیدی

اردیبهشت ۱۳۷۴

بسم الله الرحمن الرحيم

این اثر ناچیز را که نتیجه سالها تحصیل می باشد، از طرف والدین، همسر، فرزندان و سایر
اعضاء خانواده ام، تقدیم می کنم به:

- روح همیشه جاوید بزرگ فرمانده سپاه نبی اکرم (ص) و علی (ع) در قرن اخیر -
امام خمینی (س).
- ارواح طیبه شهدای اسلام، خصوصاً شهدای جنگ تحمیلی و فرماندهان شهید.
- پیشگاه مجاهدان عرصه پیکار حق علیه باطل، خصوصاً مجاهدان ۸ سال دفاع مقدس،
فرماندهان شجاع و رهبر معظم انقلاب فرماندهی کل نیروهای مسلح حضرت
آیه الله خامنه ای.
- روح شهید زنده یاد سید ابوالحسن موسوی خورشیدی.

تقدیر و تشکر

«من لم يشكر المخلوق، لم يشكر الخالق»

بر خود لازم می‌دانم تا از زحمات اساتید محترم آقایان؛ دکتر اصغر مشبکی - استاد راهنما - که با سعه صدر از هر گونه مساعدت در امر تحقیق دریغ نداشته‌اند، سردار سرلشکر محسن رضایی - استاد مشاور - که علیرغم مشغله‌های فراوان و مسئولیت بسیار زیادشان در پست فرماندهی کل سپاه، نهایت مساعدت را در بیان دیدگاه‌های سازنده و مفید خود مبذول داشتند، دکتر علی رضائیان - استاد مشاور - که با بیان و توجه ارزنده خود سهمی موثر در انتخاب موضوع و انجام تحقیق داشته‌اند، نهایت تقدیر و تشکر را بنمایم.

همچنین لازم می‌دانم از استاد محترم جناب آقای عادل آذر در امر تجزیه و تحلیل آماری، فرماندهان محترمی که در تکمیل پرسشنامه و انجام مصاحبه قبول زحمت نمودند، بویژه؛ تیمسار صیاد شیرازی جانشین محترم ریاست ستاد کل نیروهای مسلح، سردار غلامعلی رشید معاونت محترم عملیات ستاد کل نیروهای مسلح، سردار حسین علایی - فرمانده سابق نیروی دریایی سپاه، سردار محمد کوثری فرماندهی محترم لشکر ۲۷ حضرت رسول (ص)، سردار علی فضلی - فرماندهی محترم لشکر ۱۰ سیدالشهداء، سردار علیرضا عسکری ریاست محترم و سردار پاکپور جانشین محترم اداره عملیات ستاد مشترک سپاه، تشکر و قدردانی نمایم، همچنین از مساعدتهای بی دریغ برادر محترم ابراهیم عبوضی از دفتر فرماندهی کل سپاه برادر اردستانی - معاونت پژوهش دانشکده فرماندهی و ستاد سپاه، همکار گرامی برادر حسن چگینی، آقای فروزش کارشناس محترم گروه و سایر دوستانی که در این راه اینجانب را یاری کردند، تشکر و قدردانی می‌نماید، اجرکم عندالله.

ولی الله حسنی خورشیدی

اردیبهشت ۱۳۷۴

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱.....	پیشگفتار
۳.....	فصل اول: کلیات
۳.....	مقدمه
۴.....	عنوان تحقیق
۴.....	تاریخچه موضوع
۵.....	تعریف موضوع و اهمیت آن
۷.....	علت انتخاب موضوع
۹.....	هدف تحقیق
۱۰.....	فرضیات تحقیق
۱۰.....	روش تحقیق
۱۱.....	محدودیتها و تنگناهای تحقیق
۱۲.....	تعریف واژه‌ها
۱۴.....	فصل دوم: مبانی نظری تحقیق
۱۴.....	بخش اول: تصمیم‌گیری
۱۵.....	اهمیت تصمیم‌گیری
۱۸.....	ماهیت تصمیم‌گیری
۲۱.....	بخش دوم: مدیریت بحران
۲۱.....	مقدمه
۲۲.....	تعریف بحران
۲۴.....	ویژگیهای بحران

مدیریت بحران	۲۵
برنامه‌ریزی برای بحران	۲۷
چگونگی مقابله با بحران	۲۹
ویژگیهای فرماندهان (مدیران) در کلام قرآن و نهج البلاغه علی (ع) ...	۳۶
نقش ارزشهای معنوی در بحران	۳۹
مدیریت پیامبر اسلام (ص) در شرایط بحران	۴۲
تحلیل و نتیجه‌گیری از مدیریت پیامبر	۴۶
بخش سوم: تصمیم‌گیری در بحران	۵۰
مقدمه	۵۰
الگوهای تصمیم‌گیری	۵۰
الگوی مرحله‌ای تصمیم‌گیری	۵۱
الگوی مفهومی تصمیم‌گیری	۵۲
الگوی کارکرد تصمیم‌گیری	۶۴
نمونه‌ای از تصمیم‌گیری پیامبر اسلام (ص) در شرایط بحران	۷۷
ده سالی که جهان را به لرزه انداخت	۸۱
نمونه‌هایی از تصمیم‌گیری امام خمینی در شرایط بحرانی	۸۳
فصل سوم: شیوه‌های عملی تصمیم‌گیری فرماندهان سپاه در جنگ تحمیلی	۸۵
مقدمه	۸۵
ساختار تصمیم‌گیری	۸۷
فرآیند تصمیم‌گیری	۹۳
توان تجزیه و تحلیل و استنباط صحیح در تصمیم‌گیری	۹۹
چگونگی شکل‌گیری تصمیم در انجام عملیات	۱۰۲
مشورت در تصمیم‌گیری	۱۰۵

۱۰۸.....	تصمیم‌گیری صحیح، صریح، سریع و به موقع
۱۰۹.....	اجرای تصمیم همراه با توکل
۱۱.....	سایر ملاحظات در تصمیم‌گیری
۱۱۴.....	فصل چهارم: فرآیند تحقیق و تجزیه و تحلیل اطلاعات
۱۱۴.....	بخش اول: مقدمه
۱۱۴.....	روش تحقیق
۱۱۴.....	روش جمع‌آوری اطلاعات
۱۱۵.....	پرسشنامه تحقیق
۱۱۵.....	جامعه آماری
۱۱۶.....	روشها و فنون مورد استفاده در تجزیه و تحلیل اطلاعات
۱۱۹.....	بخش دوم: نمودارهای توصیفی در آزمون فرضیه اهم
۱۴۳.....	نتایج حاصل از آزمون فرضیه اهم
۱۴۴.....	فرضیه‌های فرعی
۱۴۷.....	نتیجه‌گیری از آزمون فرضیات
۱۴۹.....	فصل پنجم: نتایج تحقیق و ارائه الگوی پیشنهادی
۱۴۹.....	الگوی پیشنهادی و تشریح آن
۱۶۲.....	کدامین شیوه تصمیم‌گیری
۱۶۴.....	خلاصه و نتیجه تحقیق
۱۶۶.....	پیشنهادات
۱۶۸.....	فهرست منابع و مأخذ

فهرست پیوستها

شماره	عنوان
۱.....	پرسشنامه
۲.....	جدول آمار توصیفی مربوط به نمودارهای شماره ۱-۲۳
۳.....	جدول اطلاعات آزمون رتبه‌ای علامت دار ویلکاکسن
۴.....	جدول تجزیه و تحلیل واریانس تصمیم موفق (سوال ۲۴)
۵.....	جدول تجزیه و تحلیل واریانس تصمیم ناموفق (سوال ۲۵)
۶.....	جدول آمار توصیفی سوال ۲۴
۷.....	جدول آمار توصیفی سوال ۲۵

پیشگفتار

سپاس بیکران خداوند منان را که به ما توفیق تشریف به دین مبین اسلام و حیات در زمانی را عطا فرمود که مقارن شد با رهبری امام خمینی (س). رهبری که به حق آئینه‌ای تمام نما از شیوه رهبری و مدیریت اجداد طاهرش حضرت رسول اکرم محمد (ص) و امیرمومنان علی (ع) بوده است.

یکی از ویژگیهای خاص علوم انسانی - اجتماعی بویژه علوم رفتاری در مقایسه با سایر رشته های علمی دیگر نقش و تاثیر بسیار زیاد فرهنگها و ارزشهای اجتماعی هر جامعه بر آن است. یعنی اینکه نظریه ها و قواعد علمی در موضوع واحدی از رشته های علوم انسانی تحت تاثیر شرایط و ویژگیهای خاص ارزشی و اعتقادی ملتها و امتهای مختلف، غالباً متفاوت می باشد. اگرچه وجه اشتراک بین انسانها در سایر جوامع - حداقل در اصل انسان بودن - باعث وجود وجوه اشتراک نسبتاً زیادی بین این بخش از نظریه ها و قواعد علمی متحدالموضوع می شود، لکن به هر جهت تفاوت موجود مانع تعمیم بخشیدن آن در سایر جوامع می شود. به همین دلیل ضروری به نظر می رسد که باید بر روی نظریات مختلف علمی مورد نظر، در جوامع مختلف، بطور جداگانه مطالعه و تحقیق علمی بعمل آید. به این منظور مطالعه تطبیقی یکی از مناسب ترین روش علمی تحقیق در این باره است که می تواند برای محققین کمک موثری در دستیابی به نتایج علمی جدیدی باشد.

این تحقیق با استفاده از «الگوی تصمیم گیری و فرآیند اجرا در شرایط بحرانی اسمارت و ورتینسکی» اقدام به مطالعه تطبیقی تصمیم گیری در شرایط بحرانی جنگ تحمیلی عراق علیه ایران در جامعه فرماندهان لشکر و قرارگاه سپاه پاسداران انقلاب اسلامی نموده است. فرضیه علمی عمده بر این بود که الگوی مورد نظر انطباق کامل با شیوه تصمیم گیری جامعه فرماندهان سپاه دارد. پس از تجزیه تحلیل اطلاعات حاصله از جامعه مورد تحقیق این نتیجه حاصل شد، که انطباق کامل بین الگوی مورد نظر با شیوه های علمی تصمیم گیری در شرایط بحرانی جامعه مورد تحقیق تأیید نشده است، ولی وجه اشتراک عمده ای بین الگو و تجارب عملی مورد مطالعه وجود دارد. میزان افتراق یا عدم تطابق مشاهده شده، عمدتاً از دو بعد مورد ملاحظه است. بخش اول مربوط به تأثیر فرهنگ و ارزشهای متفاوت دو جامعه می باشد که در ابتدا به آن اشاره کردیم.

بخش دوم آن به نحوه مطالعه و طراحی الگوی مورد مطالعه از جانب طراحان آن می باشد، که در فصل آخر تحت عنوان نقد و بررسی الگوی یاد شده، مورد بحث و بررسی قرار گرفت.

بطور قطع حاصل تحقیق این پایان نامه از ضعف و کاستی مبری نخواهد بود، لکن امیدوارم که همین اندک سر منشاء خیر و موثری برای خود و سایر محققین و علاقه مندان به تحقیق و پژوهش در این زمینه ها باشد.

اردیبهشت ۱۳۷۴

فصل اول: کلیات

مقدمه

بسم الله الرحمن الرحيم. والعصر؛ ان الانسان لفي خسر؛ الا الذين آمنوا وعملوا الصالحات و تواصوا بالحق و تواصوا بالصبر.

بنام خداوند بخشنده مهربان. قسم به عصر؛ که انسان همه در خسارت و زیان است؛ مگر آنان که به خدا ایمان آورده و نیکو کار شدند و به درستی و راستی و پایداری در دین یکدیگر را سفارش کردند.

عامل زمان یکی از عوامل اساسی و بسیار حساس در شرایط بحران، خصوصاً جهت اخذ تصمیم است، بنابراین سوره والعصر از قرآن کریم بهترین و روشنگرترین بیان در طرح حساسیت و اهمیت زمان و هدایت لازم در ارائه طریق - "ایمان به خدا، عمل صالح، سفارش یکدیگر به حق، سفارش یکدیگر به صبر" - جهت بهره گیری از عامل حیاتی زمان، در این مقدمه کوتاه می باشد. موضوع مورد تحقیق از سه بعد می تواند حائز اهمیت و توجه خاص محققین و پژوهشگران رشته های علوم اجتماعی - عموماً و رشته های مدیریت - خصوصاً - باشد:

- ۱ - اهمیت "تصمیم گیری" به عنوان جوهر (روح) مدیریت؛ چون اظهار وجود و ادامه حیات مدیریت همراه با روح تصمیم گیری تجلی می یابد.
- ۲ - "بحران" یکی از چالش ترین موقعیت برای مدیران و سازمانهای پویا، مبتکر، خلاق، پرانرژی، انعطاف پذیر و در مقابل خطرناکترین شرایط برای مدیران و سازمانهای ایستا، سنتی و ...
- ۳ - "تجارب جنگی" به عنوان مهمترین و ارزنده ترین رفتارهای عملی مخلص ترین بندگان خدا، در حساسترین شرایط انقلاب اسلامی و ملت ایران، در دشوارترین میدان عمل که می تواند الگوی بسیار ارزنده ای برای ما و نسلهای آتی این مرز و بوم و سایر جوامع باشد.

در پایان مقدمه بار دیگر از بیان گوهریاری دیگر از کلام الهی مدد جسته و به شمایی از بهترین الگوی مدیریتی و تصمیم گیری از آیه ۱۹۵ سوره آل عمران می پردازیم، که می فرماید: "ای رسول رحمت خدا تو را با خلق مهربان و خوشحوی گردانید، و اگر تند خوی و سخت

دل بودی مردم از گرد تو متفرق می شوند، چون امت به نادانی درباره تو بد کردند از آنان در گذر و از خدا بر آنها طلب آمرزش کن و با آنها در کارهای مشورت کن، پس آنچه خود تصمیم گرفتی با توکل بر خدا انجام ده که خدا آنانکه بر او اعتماد کنند دوست دارد."

عنوان تحقیق

موضوع تحقیق تحت عنوان "تصمیم‌گیری در بحران، مطالعه تطبیقی بر شیوه تصمیم‌گیری فرماندهان سپاه در جنگ تحمیلی با الگوی مفهومی تصمیم‌گیری در شرایط بحرانی اسمارت و ورتینسکی"، می‌باشد که در جامعه فرماندهان سپاه با سابقه فرماندهی در سطح لشکر و قرارگاه طی ۸ سال دفاع مقدس مورد تحقیق و بررسی قرار گرفته است. متغیرهایی که در این مطالعه قابل ملاحظه‌اند، عبارتند از:

- مدل مفهومی تصمیم‌گیری در بحران و فرآیند اجرای اسمارت و ورتینسکی.
- شیوه‌های تصمیم‌گیری فرماندهان لشکر و قرارگاه سپاه در جنگ تحمیلی.

تاریخچه موضوع^(۱)

در زمینه تصمیم‌گیری در بحران، از دیدگاه سازمان و مدیریت از منابع فارسی بجز دو مقاله که در مجلات دانش و مدیریت^(۲) و مطالعات مدیریت^(۳)، اثر دیگری مشاهده نشد. اما در خصوص موضوع مدیریت در بحران علاوه بر آثار بیشتر از مقالات و کتاب دو اثر تحقیقی پایان نامه کارشناسی ارشد در دانشکده مدیریت دانشگاه تهران با تکیه بر زلزله سال ۱۳۶۹ گیلان به

۱- تاریخچه موضوع صرفاً به سوابق تصمیم‌گیری و مدیریت در بحران از نگرش علم مدیریت (نه علوم سیاسی) توجه دارد.
۲- اصغر مشبکی، فراگرد تصمیم‌گیری در مدیریت بحران، فصلنامه دانش مدیریت، دانشکده علوم اداری و مدیریت بازرگانی دانشگاه تهران، شماره ۱۹، زمستان ۱۳۷۱.
۳- اسفندیار سعادت، تصمیم‌گیری در بحران، فصلنامه مطالعات مدیریت، دانشکده حسابداری و مدیریت دانشگاه علامه طباطبائی، شماره ۲، تابستان ۱۳۷۰.

نگارش در آمده است. از منابع لاتین یک مقاله^(۱) و یک کتاب^(۲) در زمینه تئوریک موضوع نوشته شده است. لکن در راستای تحقیق میدانی، موضوع مورد تحقیق که با تاکید بر جنگ ۸ ساله عراق علیه ایران می باشد، این اولین کار تحقیقی در راستای شیوه‌های تصمیم‌گیری فرماندهان سپاه است که انجام گرفت^(۳).

اهمیت موضوع تحقیق با تاکید بر جنگ

امام خمینی (س) طی پیامی به بسیجیان در تاریخ ۱۳۶۷/۹/۲ می فرماید^(۴):

"شما در جنگ نشان دادید که با مدیریت صحیح می توان اسلام را فاتح جهان نمود." علیرغم لطمات فراوانی که جنگ تحمیلی برای ملت مسلمان ایران بر جای گذاشت، اما نعمات بیکرانی از معنویت را در تاریخ امت اسلامی و سرفراز ایران به ارمغان نهاد. از جمله این نعمات، می توان کسب اعتماد به نفس ملی - اسلامی بیان داشت. کسب موفقیت‌های عظیم نظامی در دفاع مقدس بر بنیان تجارب ارزشمندی استوار است که جمع‌آوری و تدوین علمی آن، حتی در بضاعت اندک هم می تواند میراث ارزشمندی را برای نسل آینده بر جای گذارد. هدف تحقیق شناخت عوامل موفقیت یا عدم موفقیت تصمیمات فرماندهان سپاه در جنگ است. در اهمیت امر همین بس که امام خمینی (س) طی پیامی در تاریخ ۱۳۷۳/۶/۲۶ می فرماید^(۵):

"بزرگترین توجه ما به بازسازی نیروها و استعدادها و انتقال تجارب نظامی و دفاعی به کلیه آحاد ملت و مدافعان انقلاب باشد، چرا که در هنگام نبرد، مجال پرداختن به همه جهات، قوتها و ضعفها و طرحها و برنامه‌ها و در حقیقت ترسیم استراتژی دفاع همه جانبه نبوده است، ولی در

1- "Designs for Crisis Decision Units", by: C.Smart & L.Vertinsky, Administrativ Scienc Quarterly, Desamber 1977, n.22.

2- CRUCLAL DECISIONS ..., by: IRVING L. JANIS, 1989, A DIVISION of Macmillan Newyork, Collien Macmillan Publishers London.

۳- لازم به ذکر است که یک پایان نامه تحقیقی در مقطع کارشناسی ارشد دانشگاه تهران تحت عنوان "مطالعه تطبیقی مدیریت اداری و مدیریت جبهه" توسط حسین علایی، نوشته شده که به مبحث تصمیم‌گیری اشاره گذرا داشته‌اند.

۴- فصلنامه بررسی‌های نظامی، سال سوم، شماره ۱۱، پاییز ۱۳۷۱، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، دافوس، دفتر مطالعات، ص

۵- همان، ص ۱۵۵.

شرایط عادی باید با سعه صدر و به دور از حب و بغضها، به این مسائل پرداخت و از همه اندوخته‌ها و تجربه‌ها و استعدادها و طرحها استفاده نمود و در جذب هر چه بیشتر نیروهای مومن به انقلاب، همت گماشت و تجارب را به دیگران منتقل ساخت و در تجهیز کلیه آحاد و افراد این کشور براساس اصول و فرمول خاص دفاع همه جانبه و تا رسیدن به شکل واقعی و حقیقی بسیج و ارتش بیست میلیونی، کوشش نمود.

با توجه به اینکه تجربه را مادر علم می‌دانند، بنابراین ساده‌ترین و سریعترین شیوه دستیابی به اصول علمی در هر رشته‌ای بهره‌گیری و تجزیه و تحلیل هر چه بهتر از تجارب مربوط به آن رشته (موضوع) می‌باشد. خصوصاً اینکه تجربه کردن بعضی از امور به راحتی و ارزان مقدور نخواهد بود، چون هر آزمایشگاه محدودی قادر به تجربه مجدد آن نیست. بسیاری از اتفاقات در جهان بطور یکباره رخ می‌دهند و یا در صورت تکرار بسیار تلخ و پرهزینه‌اند. به همین جهت انسانها چندان طالب تکرار (تجربه) مجدد آن نیستند. جنگ از جمله اموری است که به لحاظ اثبات تاریخ جزء لاینفک زندگی اجتماعی انسانها می‌باشد، علیرغم اینکه انسانها کمتر قادر به جلوگیری از رخداد حتمی آن در آینده زندگی خود هستند، اما تصور اینکه جامعه‌ای بطور ارادی (مشتاقانه) خود خواهان تجربه جنگی دیگر باشد، بسیار مشکل است. لذا محققان هر جامعه‌ای باید به منظور بهره‌گیری از تجارب حاصله در جنگهای گذشته جامعه خود یا سایر جوامع جهت کاهش ضایعات جنگهای آتی به حداقل ممکن، جنگهای گذشته و جنگهای جاری جوامع را به نحو احسن مورد تحقیق و بررسی قرار دهند، تا از این طریق امکان دستیابی به عوامل (قطعی یا احتمالی) کاهشده ضایعات مختلف در جنگهای آتی را مقدور سازند.

تجزیه و تحلیل و تدوین جنگ در نگاه محققانه و بدون حب و بغض خصوصاً برای افرادی که خود در حد ممکن دستی بر آتش جنگ داشته‌اند، جهاد و تلاش مقدس دیگری است، که باید با همتی والا و متعهدانه به آن پرداخته شود. گرچه هیچ کار تحقیقی به قصد خدمت به جامعه اسلامی و ملت بزرگ ایران و جامعه علمی خالی از صواب نیست، اما سخن از جهاد و شهادت، ایثار و استقامت و پایداری، اخلاص و صداقت، سادگی و عظمت، تدبیر و ابتکار و خلاقیت، اعتماد و اطمینان و اتکاء به نفس و توکل ... فرماندهانی که پیروزیهای ملت شریف و مسلمان ایران بدست آنان رقم خورده است، بیانی دیگر است.

نکته مهم اینکه تصمیم‌گیری (داوری) به هنگام بحرانها به راحتی داوری و قضاوت بعد از خاتمه بحران نیست، تا حدی که معروف است در شرایط بحران "تصمیم غلط" بهتر از "بی

تصمیمی یا بلا تکلیفی" است. لذا نقد و بررسی عملکرد حین بحران پس از بحران جنبه عیب جویی و زیر سوال بردن تصمیم گیران نیست (با فرض مسلم صداقت و خیرخواهی تصمیم گیران). بدین ترتیب تجزیه و تحلیل تصمیمات متخذه دوران بحران با انگیزه جمع بندی تجارب موفق و توصیه به آن و پرهیز از تجارب تلخ در بحرانهای آتی می باشد. بعلاوه اینکه، ممکن است یک محقق بدلیل عدم دسترسی مستقیم (مشاهده) وضعیت بحران دچار خطا در برداشت و تجزیه و تحلیل اطلاعات مربوط به بحران مورد مطالعه گردد، که بعضاً حتی ممکن است مرتکب اشتباه در جلوه دادن یک تصمیم صحیح بصورت غلط شود. بهر جهت یک محقق نباید شبیه تماشاگر خارج از گود باشد، چون یک وضعیت کلی که معمولاً بر نتایج عملکرد تصمیم گیران سایه می افکند، اینکه غالباً "تصمیم گیری در بحران مواجهه است با انتخاب بد از بدتر" یعنی هزینه کردن، مخاطره کردن، دچار عوارض شدن و ... (فردی و سازمانی) از بدبختی و ضرورت مواجهه با بحرانها (خصوصاً بحران نظامی) می باشد، یعنی در بحران معیار ارزیابی تصمیمات از حداکثر کردن سود و درآمد به حداقل کردن هزینه و خسارت تبدیل می شود. خصوصاً در بحرانهای نظامی ارزشها و معیارهای معنوی و نفسانی جای معیاری مادی را می گیرند و این جابه جایی معیار برای هر دو طرف بحران (عوامل بحران و مقابله با بحران) تا حد نسبتاً بالایی صادق است. نتیجه اینکه یک محقق باید در تجزیه و تحلیل از کیفیت تصمیمات تصمیم گیرندگان در شرایط بحران بسیار محطاط بوده و به سادگی خود را مجاز به زیر سوال بردن کیفیت تصمیم مدیران (فرماندهان) بحران نداند.

علت انتخاب موضوع

انتخاب چنین موضوعی جهت تحقیق در پایان نامه از ابعاد مختلفی مورد توجه بوده است:

الف - تحقیق در موضوعی که از جنبه تئوریک اجمالاً مروری بر کل آموخته های دانش مدیریت در مقاطع کارشناسی و کارشناسی ارشد باشد. لکن چون تحقیق و بررسی میدانی در کلیه ابعاد مدیریت به جهت محدودیتهای مختلف زمانی، مالی، و ... تا حدی غیر ممکن بود، به نظر رسید که محدود کردن موضوع در حد "تصمیم گیری"